

Mediterrani 3: els colors

El color, per exemple. Com podria ser l'alegria, la llum, la festa, i altres vacuïtats, equivalents. Tot ve per ignorància, per viatjar poc, llegir poc i sobretot pensar poc. I així, aquesta part del món que en diuen el Mediterrani ha de patir una multitud d'estúpids llocs comuns, la major part autoinfligits, i una altra part inventats pels alemanys i els anglesos. Com ara aquest del color, que explicaré amb un succeït.

Això era que fa uns anys em van convidar a la televisió espanyola de Madrid, en un d'aquells programes on alternen atraccions musicals i col.loquis inefables. Un servidor hi anava convidat en qualitat d'antropòleg o alguna cosa així, i el tema del dia era, òbviament, el Mediterrani. Hi havia també, a més dels músics, un director de cine, un conegut modista valencià, i no sé qui més. I llavors, en un moment de l'espectacle, la presentadora, el director de cine i el modista estaven estusiàsticament d'acord en el tema del color. Que el Mediterrani era la terra dels colors, afirmaven, i que això es notava moltíssim, per exemple en les pel.lícules del director i en els vestits del modista. Com que tothom estava tan content, i només faltava la meua intervenció, la presentadora em va preguntar que què podia dir jo des del punt de vista de la societat tradicional, rural, etcètera, que devia ser tan autènticament colorista. I jo que li dic: "Mire, senyoreta, em sap molt greu, però no. Si la gent més autènticament mediterrània del Mediterrani és la tradicional i rural, ja pot començar a oblidar-se del color: observeu-vostè els vells, homes i dones, dels pobles: tots van de negre, i punt. De negre, o de molt fosc. A les illes gregues, a Sicília o al País Valencià". Es van quedar tots molt parats: segurament no ho havien vist mai, o no hi havien parat esment.

Més encara: qui va de colors és la gent

del nord, del centre d'Europa, d'Escandinàvia, i del Bàltic. Una iaia de Península o d'Eivissa va de negre, una iaia lituana o lapona, va vestida de brodats, llistes i cintes de coloraines que no li'n caben més. I si mirem els colors dels pobles i de les cases, senyoreta, que li vaig dir també, el color és el blanc, i no em dirà que no. Des de Famagusta fins Altea, amb poques excepcions, les cases les emblanquinen, i ja està. Al contrari que a Baviera o a Noruega, on les pinten de groc, de roig, verd, blau i carabassa, per dins i per fora. Una barraca valenciana és blanca per fora i per dins; en una casa de fusta danesa, no pots comptar el colors. De manera, senyoreta, que al Mediterrani també hi ha colors, evidentment, com al Carib i a la Polinèsia i a tot arreu, però el nostre distintiu és el blanc i el negre. Vull dir que si hi ha alguna part del món on domine el blanc i el negre és aquesta. I que no em vinguen amb les flors, ni amb altres vegetals: ací el verd de l'herba és molt més apagat que a l'Atlàntic (al Mediterrani plou poc i a deshora), i en matèria de flors i violes, visiten qualsevol comarca holandesa o alpina, i després en parlarem. Per favor: és que la gent no solament parla abans de viatjar, sinó abans de comparar les estampes de calendari i les publicacions il.lustrades.

La presentadora —que després em va dir que era llicenciada en Història de l'Art, i a més era de les cares famoses—, es va quedar tan frustrada que ja no em va tornar a fer cap pregunta. Llàstima, perquè hauria afegit el tercer color mediterrani, a més del blanc i el negre. El tercer color és el de terra torrada, que és el més natural de tots. El blanc resulta d'emblanqui-

nar les parets. El negre, de tenyir el cotó i la llana. El color terra torrada és un color original: el de les cases sense emblanquinar, el de la roba bruta i destenyida, el de les epidermis gastades al sol i el dels camps llaurats o sense aigua. També és —amb matisos de sèpia, siena i ocre— el color de les ciutats antigues quan no s'han tornat de gris de fum. Les fustes pintades, el blau cel, el rosa, el violeta pàl.lid, els argentats i els daurats, es troben en abundància a les façanes de Salzburg o d'Innsbruck, o de qualsevol altra vella ciutat germànica o eslava, de Flandes a Dinamarca i a Bohèmia: no als carrers antics de Roma, de Florència, Ais de Provença o València.

Parle, com amb el blanc i el negre, de colors dominants i en abundància: de passejar per Florència i per Salzburg, i comparar. De mirar com van —o anaven— vestits els tirolesos i el sicilians, i comparar. De comparar, abans de repetir els llocs comuns. I de la comparació, que és l'únic mètode respectable, deduir quines són les diferències, quins els elements comuns, i quines les característiques distintives. Perquè això mateix que he explicat del color, ho podria explicar d'algunes altres coses. ¿Som, els suposats mediterranis, una gent tan alegre, amistosa, cordial festiva i viva com diuen els diaris? ¿Més que qui, menys que qui, i en comparació amb qui? ¿O és que els russos, posem per cas, no són també cordials, alegres, amistosos i festius? ¿És el flamenc —aiii, aiii— cantat i ballat més viu i radiant que el cant i el ball dels cosacs? En fi, que el tema, si el seguïem no tindria límits. Com la lleugeresa dels tòpics sense fonaments. Ací, en aquesta mar entre terres, les mentides han estat sempre un acreditat producte tradicional. Més o menys com arreu del món.

Joan F. Mira